

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ อำเภอเมือง
แม่ฮ่องสอน

ผู้เขียน นายบุญลือ อ่องตัว

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนภิญโญ

บทคัดย่อ

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา- น้ำตกผาเสื่อ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ (2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา- น้ำตกผาเสื่อ วิธีการศึกษาใช้ศึกษาประชากรที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจาก 4 ชนเผ่า จำนวน 4 หมู่บ้านใน 4 ตำบลของพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยชนเผ่าไทยใหญ่ กะเหรี่ยง มูเซอ และม้ง จำนวน 342 ตัวอย่าง การรวบรวมข้อมูลได้จากแบบสอบถาม การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ และวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้ t-test และวิเคราะห์ความแปรทางเดียว (ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนทั้ง 4 กลุ่มชนเผ่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะประชาชนได้รับข้อมูล ข่าวสารจากสื่อวิทยุ และผู้นำชุมชนมากที่สุด ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าว เกิดจากผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย ภาวะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลจากการตัดไม้ทำลายป่าของพวกเขาเอง ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมตามขั้นตอน

ต่างๆ พบว่า กลุ่มชนเผ่าเหล่านี้มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง โดยที่กลุ่มชนเผ่าเหล่านี้ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพของตนมากกว่า จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้มากนัก

สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วย ชาติพันธุ์ อายุ การศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนครั้งในการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจมากขึ้น ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ อายุ การศึกษา ความรู้ ความเข้าใจและระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความแตกต่างในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อขัดแย้งและแย้งชิงทรัพยากรกันก็ได้ ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มชนเผ่าจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และตอกย้ำเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์มากขึ้น

Independent Study Title	People Participation in Forest Resources Conservation in Thampla – Namtok Phasua National Park, Mueang Mae Hong Son District
Author	Mr.Boonlour Ongtua
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr. Ajchara Wattanapinyo

ABSTRACT

This study entitled People Participation in Forest Resources Conservation in Thampla - Namtok Phasua National Park, Mueang Mae Hong Son District, had 3 objectives, First, to study knowledge and understanding of the people in Forest Resources Conservation at Thampla - Namtok Phasua National Park; Second, to study People's Participation in Forest Resources Conservation at Thampla - Namtok Phasua National Park and finally, to study factors affecting of people participation in Forest Resources Conservation at Thampla - Namtok Phasua National Park. The method used to select sampling population was from 4 ethnic groups in 4 villages of 4 sub-districts in the study area. These ethnic groups were Tai, Karen, Lisu and Hmong, selected the total number for the sample was 342. Data were collected by interviewing techniques, observation and in depth interview from 10 key informants. The data analysis used frequency distribution, percentage, mean and standard deviation including the analysis relationship with any variables and people participation with t-test and analysis of variance (ANOVA).

The results found that knowledge and understanding of the people from 4 ethnic groups in forest resources conservation were at a high level, most of information was accepted through radio and community leader. Thus, the knowledge and understanding were directly affected to the people, such as aridity, flood, drought in dry season and others. These had occurred from the destruction the forest land.

In the case of people participation in forest resources conservation, the result showed that any stage of participation of these ethnic groups were at an intermediate level because these people were focus on their own occupation rather than to join public activity.

The factors which affected on people participation in forest resources conservation consisted of ethnic, age, education and information all had a statistical significance. However, the other factors related to period of time living in the village, knowledge and understanding on forest resources conservation did not have any statistical significance at all.

It was also found that the numbers of information given to the people were the important factors on people participation in forest resources conservation. The government official and related people showed more interest to these subjects, other factors such as ethnic, age, education, knowledge and understanding and period of time living in the village partly differentiated people's participation in forest resources conservation. The government official and related people need not to differentiate or take priority to each of them in conservation practice otherwise they will cause friction and potential arguments and take over natural resource. There fore, forest resources conservation of the ethnic groups should continue in the future and to continue practical work for this understanding.